

På andra sidan den döda döden

Tunn spiritualism och frälsande materialism – steg för steg mot klarhet – förvandlad kroppslighet – en påskbetraktelse av Josef Arquer

2011-05-01

En tid var det teologiskt inne, att tala om ”Jesu sak som fortsätter”. Kristi uppståndelse måste ju bli ”förändligad” och renas från det materiellas grovhet. I själva verket var det en knappast dold antydning om vad påskbudskapet egentligen

skulle handla om, som vore det ett eko från den tidens gravvalv: en död persons röst.

Men ett sådant tänkande låg som tjocka snubbelstenar i vägen för den helige Paulus kraftiga ord. Antingen är Herren verkligen uppstånden, eller han är det inte. Om inte ”då är vår förkunnelse tom, och tom är också er tro” och ”då är vi de mest ömkansvärda bland människor”. (1 Kor. 15:14, 19) Om ja, då följer kristna, när allt kommer omkring, inte en död människas lära, utan en levande persons. Då talar inte ett lik, eller en hinsides ande till oss, utan den, som är själva livets fullhet.

Tunn spiritualism och frälsande materialism

Förmodligen tänkte lärjungarna, när de mötte den Uppståndne, snarare ”spiritualistiskt” än ”materialistiskt”. Hade Jesus uppenbarats för dem som en ”ande”, skulle de väl ha blivit

skakade och sen böjt sig för fakta. Men Herren visar sig för dem materiellt, verkligt, levande. Han visar på såren på sina händer och fötter, som nu ”lyser i härlighet” (Påskvigilien) – och vill till och med äta med dem som tidigare.

Framkommer inte utifrån denna ”materialism”, som då gjorde den Uppståndne så tydlig, ett nytt sätt att närma sig påskens hemlighet? Det verkar som om många kristna – möjligen helt omedvetet – hänger fast vid en alltför spiritualiserad förståelse av det som menas med uppståndelse. Påskan tycks vara en årligen återkommande, naturlig återkomst av nytt liv liksom våren. Denna inbäddad i naturens kretslopp, påskan inbäddad i våra helgdagars kretslopp. Ingenting annat än den välkända och igenkännande rytmen av att dö och bliva, av födsel och död. Då finns ingen plats för verkligt nytt, ingen

plats för verklig förvåning. Men nej: påsken är inte bara den årligt återkommande högtiden i livet, utan den häpnadsväckande realiteten, som då för tvåtusen år sedan verkligen, reellt, livskraftigt hände och därför verkligen förblir närvarande varje dag.

Steg för steg mot klarhet

Lärjungarna botas från sin egen "spiritualism" på påskdagen och öppnar sig steg för steg för det häpnadsväckande. Som första steg har de en oprecis upplevelse: Några få – först kvinnorna, sen de båda vandrarna till Emmaus – försäkrar, att ha sett Herren. Det går alltså på något sätt vidare med Jesus. Men hur? De talade om det (jfr Luk. 24:36) står det. Förståeligt, om de därvid inte överskrider nivån för det man kan tänka och föreställa sig: Om han verkligen uppenbarat sig för kvinnorna och de båda vandrarna, så

kan det bara ha varit hans ande. Andar är onaturliga och därmed skrämmande. Detta första steg ger därför inte lärjungarna någon ro. I stället för sorgen efter Jesu begravning kommer nu den otydliga skräcken för något hotande övernaturligt. Möjligen oroas de av fruktan, att Herren kunde ställa dem till svars, komma med förebråelser.

Det andra steget leder lärjungarna till glädjefylld visshet. ”Medan de samtalade om det” är Jesus mitt ibland dem. De uppfattar otvetydigt hans välkända fridshälsning. – Han är ingen ande, utan helt enkelt han – han själv, livs levande som person. Ty ”Se på mina händer och fötter” – genomborrade som bevis på hans identitet med den för tre dagar sedan korsfäste, men varken andligt skräckinjagande eller blodigt anklagande. Än mer blir hans lysande sår till signaler för hans triumf över död och synd. Som om

Jesus skulle vilja få sina lärjungar att fixera på denna nya, kroppsliga ”materialistiska” syn på sin uppståndna kropp, frågade han dem: ”Finns det något att äta här?” Och han äter inför deras ögon fisk och honung och fortsätter på så sätt sin tidigare gemenskap med dem vid måltiderna.

Förvandlad kroppslighet

Vi kan idag tydligare teologiskt tyda händelsen än lärjungarna på den tiden. Det gudomliga Logos som blivit människa har inte genom döden tagits tillbaka, det har utvecklat sig desto mer fullt ut. I den uppståndne Herren blir på ett sätt det lekamliga synligt, som låter en ana vad människans fulländning hos Gud kan vara, när vi inte längre ”ser en gåtfull spegelbild” (1 Kor. 13:12)

Samtidigt anar vi, hur stor människan är och även – en aktuell tanke i den andefattiga

materialismens tid – hur gåtfullt rik materien kan vara. För vår naiva övertygelse vad gäller att värdera naturvetenskapliga världsbilder har börjat svikta, då till och med fysiker talar om verkliga tillstånd hos materien, som för oss är obegripliga och helt annorlunda än den till synes enkla materialiteten hos bordet, som vi sitter vid.

Ett sista steg för lärjungarna fram mot det fulla ljuset. ”Sedan öppnade han deras sinnen så att de kunde förstå skrifterna” (Luk. 24:45). Naturligtvis handlar det inte här om ett inlärt förstående utan – utifrån tron – om en djupare syn på sammanhangen. Allt som var förargelse blir bevis på övertygelse: Han, Guds Son, har utplånat döden och synderna; han är bland oss. Men inte som en, som återvänt till det gamla livet, utan som den, som kommer med ett nytt liv, på andra sidan den döda döden.

Hur underbart förkunnar inte påskvigilien "Lumen Christi", Kristi ljus! Den levande Jesus är och förblir bland oss. Han själv! – inte hans ande, inte hans "sak", inte bara hans idéer.

"Kristus, den uppståndne Kristus, är vår kamrat, vår Vän. En kamrat som endast låter sig ses bland skuggor, men vars verklighet fyller hela vårt liv och får oss att längta efter att vara tillsammans med honom för alltid." (Josemaría Escrivá: När Kristus går förbi, 116)